

НАШ ЈЕЗИК

L CB. 2

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ,
др Весна ЛОМПАР, др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ,
др Марина НИКОЛИЋ, др Мирослав НИКОЛИЋ,
др Ђорђе ОТАШЕВИЋ, др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ,
др Стана РИСТИЋ, др Марина СПАСОЈЕВИЋ,
др Живојин СТАНОЈЧИЋ, др Срето ТАНАСИЋ

Уредник
др СРЕТО ТАНАСИЋ

Секретар
др Марина Спасојевић

Рецензенти
др Весна Ломпар, др Ђорђе Оташевић,
др Стана Ристић, др Срето Танасић

Према мишљењу Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије
бр. 413-00-1715/2001-01 ова публикација је од посебног интереса за науку.

НАШ ЈЕЗИК, часопис за српски књижевни језик, покренуло је 1932. г. Лингвистичко друштво у Београду, на челу са Александром Белићем, који је уредио седам књига предратне серије, као и девет књига и први двоброј десете књиге у новој, послератној серији часописа. Од 1960. до 1975. г. (књ. X/3–4–XXI/1–2) уредник часописа био је Михаило Стевановић, а у периоду од 1975. до 1996. г. (књ. XXI/3–XXX) Митар Пешикан. Часопис је од 1996. до 2005. г. (књ. XXXI–XXXVI) уређивао Мирослав Николић.

Наш језик излази у две годишње свеске, које чине једну књигу. Издаје га и прима рукописе Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, ел. пошта: isj@isj.sanu.ac.rs.

Штампарија 3D+, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81

НАШ језик / уредник Срето Танасић. – Год. 1, бр. 1 (1932/1933) – год. 8, бр. 1 (1941); Н.С. Књ. 1 (1949/1950) –. – Београд: Институт за српски језик САНУ, 1932/1933 – (Штампарија 3D+).

Полугодишње

ISSN 0027-8084 = Наш језик

COBISS.SR-ID 615951

Проф. др. Срето Танасић, дописни члан АНУРС

*Радове на сѣраницама овог броја
часописа Наш језик колеге,
пријатељи и некадашњи сѣуденици
посвећују проф. др Срећу Танасићу,
дописном члану АНУРС,
поводом седамдесет година живота
са искреним жељама за дугим животом
и непрекидним стваралаштвом*

TABULA GRATULATORIA

Алановић, Миливој	Јовановић, Владан
Антонић, Ивана	Јовановић, Ивана
Арсенијевић, Нада	Јовановић, Јована
Бабић, Биљана	Јовановић, Миодраг
Батас, Ана	Јошић, Неђо
Бјелетић, Марта	Јуришић, Марина
Богдановић, Недељко	Керкез, Драгана
Бојовић, Драга	Киш, Наташа
Брборић, Вељко	Кликовац, Душка
Вељовић, Бојана	Ковачевић, Милош
Влајић-Поповић, Јасна	Козомара, Драгомир
Војводић, Дојчил	Кубурић Мацура, Мијана
Вуковић, Ненад	Куљанин, Сања
Вуловић, Наташа	Лаброска, Веселинка
Голубовић, Ана	Лазић Коњик, Ивана
Гутков, Владимир П.	Лазић, Драгана
Дешић, Милорад	Левушкина, Ружица
Димковић Телебаковић, Гордана	Лончар Раичевић, Александра
Драгићевић, Рајна	Марић, Биљана
Ђинђић, Марија	Марковић, Александра
Ђорђевић, Весна	Марковић, Јордана
Ђуркин, Веселина	Маслова, Алина Ј.
Ђуровић, Сања	Миланов, Наташа
Зец, Драга	Милановић, Нина
Иванова, Најда	Милорадовић, Софија
Ивановић, Милена	Милосављевић, Бојана
Ивашченко, Викторија Људвиговна	Милосављевић, Тања
Илић, Мирјана	Митић, Ивана
Јакушкина, Јекатерина	Младеновић, Радивоје
Јанковић, Јелена	Николић, Марина
Јањић, Јелена	Номаћи, Мотоки
Јањић, Марина	Окука, Милош
Јањушевић Оливери, Ана	Опачић, Марија
Јовановић Симић, Јелена	Остојић, Бранислав

Оташевић, Ђорђе
Павловић, Јелена
Павловић, Слободан
Петковић, Јелена
Петровић Савић, Мирјана
Пипер, Предраг
Поломац, Владимир
Поповић, Људмила
Радан, Михај
Рељић, Митра
Реметић, Слободан
Ружић, Владислава
Русимовић, Тања
Сабо, Олга
Савић Грујић, Ана
Савић, Виктор
Савова, Димка
Самарцић, Биљана
Сикимић, Биљана
Симић, Зоран
Симић, Радоје

Спасојевић, Марина
Станић, Данијела
Станковић, Станислав
Стипчевић, Балша
Стојановић, Јелица
Стојановић, Милица
Стојисављевић, Мирјана
Тешановић, Драго
Тјапко, Галина
Толстој, Светлана
Тополињска, Зузана
Тошовић, Бранко
Трајковић, Татјана
Трнавац, Радослава
Ћирић, Љубисав
Ускату, Миљана-Радмила
Цветковић Теофиловић, Ирена
Цвијовић, Драгана
Чутура, Илијана
Шипка, Данко

НАШ ЈЕЗИК

Књига I

Св. 2 (2019)

САДРЖАЈ

Повод

Седамдесет година живота др Срете Танасића – пола века љубави према српском језику (МАРИНА Љ. СПАСОЈЕВИЋ) . . .	1–7
Библиографија радова др Срете Танасића (ВЕСНА Н. ЂОРЂЕВИЋ)	9–30

Срето Танасић у српској лингвистици

Стандардизација српског језика и језичка култура у проучавањима Срете Танасића (МАРИНА М. НИКОЛИЋ)	31–37
Срето Танасић против језичких манипулација (БИЉАНА С. САМАРЦИЋ)	39–47
Значај Танасићевих истраживања за лексикографски третман трпног глаголског придева у Речнику САНУ (ЈОВАНА Б. ЈОВАНОВИЋ)	49–57

Акцентологија и фонологија

Силазни акценти на непочетним слоговима ријечи у српском књижевном језику (МИЛОРАД П. ДЕШИЋ)	59–64
О прозодијским аспектима риме у српској прозодији (ДРАГА С. ЗЕЦ)	65–75
Белићеви погледи на акценте и културу говора у часопису <i>Наш језик</i> из данашње перспективе (АЛЕКСАНДРА Р. ЛОНЧАР РАИЧЕВИЋ, МАРИНА С. ЈАЊИЋ)	77–85
О неким спорним рефлексима <i>јаџа</i> (САЊА М. КУЉАНИН).	87–93

Морфологија и творба речи

О граматичким архаизмима у српском језику (ПРЕДРАД Ј. ПИПЕР)	95–107
---	--------

Прелазни карактер префиксоида у савременом српском језику (РАЈНА М. ДРАГИЋЕВИЋ)	109–116
Морфолошка средства којима се појачава или ослабљује значење мотивне речи у творби (нацрт за једну могућу морфологију градуабилности) (МИРЈАНА К. ИЛИЋ)	117–122
Статус лексеме <i>сам</i> у савременом српском језику (АНА М. ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ)	123–129
Узвици у служби других врста речи у српском језику (ИВАНА В. ЛАЗИЋ КОЊИК)	131–139
Експресивна вредност збирних именица у српском језику које означавају етничке, националне, верске групе (ДРАГАНА Ј. ЦВИЈОВИЋ)	141–150
О могућим семантичким дистинкцијама глаголских именица у српском језику <i>признање</i> : <i>признавање</i> , <i>придружење</i> : <i>придруживање</i> и сл. у контексту актуелне друштвене по- литике (МАРИНА Љ. СПАСОЈЕВИЋ)	151–158
Видско парњаштво и акционалност (префикс <i>за-</i>) (ВЕСНА Н. ЂОРЂЕВИЋ)	159–166

Синтакса и семантика

О двјема спорним конструкцијама у српском језику (<i>за</i> + инфини- ти и <i>за</i> + акузатив у значењу одређивања правца кретања) (БРАНИСЛАВ М. ОСТОЈИЋ)	167–174
Значење и контекст: неки проблеми око значења и употребе гла- голских личних облика (РАДОЈЕ Д. СИМИЋ, ЈЕЛЕНА Р. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ)	175–185
О реченицама са спојем <i>а и</i> у везничкој позицији (МИЛОШ М. КОВАЧЕВИЋ)	187–194
Синтаксичке конструкције 'глагол + <i>ми се</i> ' у српском језику (ДИМКА М. САВОВА)	195–202
О једној посебној контрафактивној конструкцији у српском језику (ЉУДМИЛА В. ПОПОВИЋ)	203–218
Синтакса и семантика предикатског изараза <i>ујознаћи</i> (<i>се</i>) (ВЛАДИСЛАВА Ж. РУЖИЋ)	219–234
О предлогу <i>јоврх</i> (ДУШКА Б. КЛИКОВАЦ)	235–256
Синтакса и семантика предлога <i>јри</i> (ИВАНА Н. АНТОНИЋ) ..	257–266
О српском глаголу <i>радићи</i> (НАДА Л. АРСЕНИЈЕВИЋ)	267–278
Значењски ресурси функционалних глагола: на примеру предик- ата 'сукобити се' (МИЛИВОЈ Б. АЛАНОВИЋ)	279–286
Утицај полипрефиксације глагола на њихово синтаксичко окружење (МИЛИЦА Љ. СТОЈАНОВИЋ)	287–293
О (лексичко-граматичким) значењима глаголских речи (ИВАНА Р. ЈОВАНОВИЋ)	295–304

Негација као језичка категорија – општи осврт (ЈЕЛЕНА Л. ПЕТКОВИЋ)	305–312
Један тип безличних реченица у српском и руском (у контексту језичке слике света) (БИЉАНА Ж. МАРИЋ)	313–320
Асиндетске структуре с концесивном значењем у савременом српском језику (МИЈАНА Ч. КУБУРИЋ МАЦУРА)	321–332
О употреби израза <i>један/једно с другим</i> и <i>једна с другом</i> у српском језику (ИВАНА З. МИТИЋ)	333–340
Линеаризација протосоцијативних и псеудосоцијативних кон- струкција у српском језику (МАРИЈА М. ОПАЧИЋ)	341–349
Императив као маркер неочекиваности (ДРАГАНА М. КЕРКЕЗ) ..	351–357
Статус финалних реченица у <i>Зборницима закона и уредбених</i> <i>указа</i> из пете деценије 19. века (ЈЕЛЕНА М. ПАВЛОВИЋ ЈОВАНОВИЋ)	359–366

Лексикологија, лексикографија и терминологија

Рјечници као средство успостављања ауторитета (ДАНКО М. ШИПКА)	367–384
Слов'янська термінографія кінця ХХ – початку ХХІ століть у діалози традиційної та електронної бібліографії (ВІКТОРИЈА Л. ІВАЩЕНКО)	385–395
Нова лексика у области туризма у савременом српском језику (ЂОРЂЕ Р. ОТАШЕВИЋ)	397–406
Саобраћајна терминологија у савременом српском језику (ГОРДАНА Д. ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ)	407–416
Винаверове крушке <i>крусијуменка</i> и <i>бергамка</i> и ријеч-двје пово- дим њих (НЕЂО Г. ЈОШИЋ)	417–425
Називи за печурке у српским народним говорима (ЈЕЛЕНА С. ЈАНКОВИЋ, МАРИНА Д. ЈУРИШИЋ)	427–437
Турцизми у 20. тому Речника САНУ (МАРИЈА С. ЂИНЋИЋ) ..	439–446
Прилог опису семантике придева <i>йразан</i> (НАТАША М. МИЛАНОВ)	447–454
Једно запажање о прилогу <i>вуковски</i> у српском језику (ИРЕНА Р. ЦВЕТКОВИЋ ТЕОФИЛОВИЋ)	455–461

Стилистика

Превођење као креативни и лингвистички изазов у савременом српском језику (НЕНАД Б. ВУКОВИЋ)	463–469
О стилистичким особинама Андрићева наратива у роману <i>На</i> <i>Дрини ћуџрија</i> (ГАЛИНА Г. ТЈАПКО)	471–483
Заграде у Андрићевим романима (БРАНКО Ђ. ТОШОВИЋ)	485–493

Суфикси <i>-ица</i> и <i>-ка</i> у језику Петра Кочића (ДРАГО В. ТЕШАНОВИЋ, ДРАГАНА Д. ЛАЗИЋ)	495–506
Индивидуална лексика у дјелу Исидоре Секулић (творбено-семантичке одлике именица) (ВЕСЕЛИНА В. ЋУРКИН) . . .	507–520
„Унутрашњост“ поетонима <i>Тигар</i> Бранка Ћопића (МИРЈАНА Н. СТОЈИСАВЉЕВИЋ)	521–527
(Не)референцијалност антецедента релативних клауза у песми „Он“ Сунчице Денић (ТАЊА З. РУСИМОВИЋ)	529–541

П р а г м а т и к а

О пружању утехе саговорнику у говору свакодневне комуникације (БОЈАНА С. МИЛОСАВЉЕВИЋ)	543–552
Реторичка структурална теорија и реализација елементарних јединица дискурса на примеру онлајн коментара у српском и руском језику (РАДОСЛАВА М. ТРНАВАЦ)	553–572

Д и ј а л е к т о л о г и ј а

О једној старој падежној конструкцији у говору источnobосанских Ера – генитив издвајања из скупине (СЛОБОДАН Н. РЕМЕТИЋ)	573–578
Третман полисемије и хомонимије у дијалекатским речницима српског језика (МАРТА Ж. БЈЕЛЕТИЋ)	579–587
Језичке крхотине и дијалекатски речник (НЕДЕЉКО Р. БОГДАНОВИЋ)	589–595
Говори Црне Горе у основици српског књижевног језика (МИОДРАГ В. ЈОВАНОВИЋ)	597–605
Западнобосанска диалектна лексика в общесербском контексте (на примере говора Манячи) (ЕКАТЕРИНА И. ЯКУШКИНА)	607–615
Неке позајмљенице у коларској терминологији говора Карашева (МИХАЈ Н. РАДАН, МИЉАНА-РАДМИЛА М. УСКАТУ) . . .	617–628
О акценату као прилогу очувања дијалекта (ЈОРДАНА С. МАРКОВИЋ)	629–638
Репартиција рефлекса вокалног <i>л</i> у говорима Лужнице и Пирота (ЉУБИСАВ Н. ЋИРИЋ)	639–646
Рефлекси финалног <i>л</i> у лексеми <i>заова</i> у говорима призренско-тимочке дијалекатске зоне (АНА Р. САВИЋ ГРУЈИЋ)	647–655
Вокалске редукције у говору Бастаса (ДРАГОМИР В. КОЗОМАРА)	657–664
О приступима у досадашњим истраживањима синтаксе падежа у херцеговачко-крајишким говорима (ЗОРАН М. СИМИЋ) .	665–679

Циљне (намерне, финалне) реченице у сирнићком говору (РАДИВОЈЕ М. МЛАДЕНОВИЋ, БОЈАНА М. ВЕЉОВИЋ)	681–687
Вербализација концепта <i>здравље</i> у тимочко-лужничким говорима (ТАЊА З. МИЛОСАВЉЕВИЋ)	689–696
Ономастика	
Marginalia onomastyczne (ZUZANNA Ń. TOPOLINSKA)	697–700
О релационим микротопонимима у Рађевини (МИРЈАНА С. ПЕТРОВИЋ САВИЋ)	701–707
Прилог реконструкцији ојконима <i>Вогошћа</i> (ЈЕЛЕНА В. ЈАЊИЋ)	709–716
Социолингвистика	
Linguistic ideology and the art of re-edition on the second edition of Ioann Rajić's <i>History of Various Slavic Peoples</i> (1823) (МОТОКІ У. НОМАЧНІ)	717–727
Знање студената о ауторству наших правописа (ВЕЉКО Ж. БРБОРИЋ)	729–737
Стандардни и матерњи језик из другачије перспективе (НАТАША Б. КИШ)	739–746
О уништенем писаном наслеђу на Косову и Метохији (на при- меру сачуваног дела једне породичне архиве) (МИТРА М. РЕЉИЋ)	747–754
Лингвокултурологија	
Сложенице са именицом <i>вода</i> у српским народним говорима и српској култури (СОФИЈА Р. МИЛОРАДОВИЋ, ВЛАДАН З. ЈОВАНОВИЋ)	755–765
„Богатство“ – конвенционални суд у систему вредности у срп- ском језику и култури (НАТАША С. ВУЛОВИЋ)	767–774
Стереотип о Ери (ДАНИЈЕЛА С. СТАНИЋ)	775–783
Граматографија	
Српско-рускословенски међуодноси у српским граматикама рускословенског језика прве половине 19. века (НАЈДА И. ИВАНОВА)	785–792
<i>Србска Грамаџика за гимназијлну младежъ Княжесѣтва Србіѣ</i> Владимира Вујића (1856) (МИЛОШ Ћ. ОКУКА)	793–804
Библиографија	
Преглед библиографија објављених у часопису <i>Наш језик</i> (АНА В. ГОЛУБОВИЋ)	805–813

УДК

Примљено 5. децембра 2019. г.
Прихваћено 16. децембра 2019. г.

ВІКТОРІЯ Л. ІВАЩЕНКО*
(Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики)

СЛОВ'ЯНСЬКА ТЕРМІНОГРАФІЯ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ У ДІАЛОЗІ ТРАДИЦІЙНОЇ ТА ЕЛЕКТРОННОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

Потреба задовольнити міжнародну наукову спільноту термінографічною інформацією, необхідність розбудови міждисциплінарних досліджень, що з'являються на межі взаємодії функціонально-прикладного бібліографознавства й прикладного термінознавства, е-бібліографії та е-термінографії, продукує запит сучасного інформаційного суспільства на створення та ведення електронних бібліографічних ресурсів¹ як баз даних традиційних бібліографічних показників (посібників). Виявом такої кореляції є складання зведеного бібліографічного показника *Слов'янська термінографія (1990–2017)* у традиційному форматі та формування на його основі багатомовної *Термінографічної бази даних TERM_IN. Слов'янська термінографія (1990–2017)*. Над обома проєктами сьогодні успішно працюють члени Термінологічної комісії при Міжнародному комітеті славістів (ТК МКС).

Ключові слова: слов'янська термінографія, зведений бібліографічний показник (посібник), термінографічна база даних, електронний бібліографічний ресурс, традиційна бібліографія, е-бібліографія, е-термінографія, термінологічний словник.

---

* vicivashchenko@ukr.net

¹ Поняття „комп'ютерний (електронний) бібліографічний ресурс“ (КБР = ЕБР) доволі часто ототожнюють із поняттями „електронний каталог“ (ЕК), „база / банк даних“ (БД). Як справедливо зазначає Галина М. Швецова-Водка, співвідношення цих понять сьогодні чітко не визначене, а тому неясно, чи можна будь-який комп'ютерний бібліографічний посібник та е-каталог називати базою/банком даних. Дослідниця надає перевагу використанню загальних понять „комп'ютерний (електронний, або машиночитаний) бібліографічний посібник“ та „комп'ютерні бібліографічні ресурси“ на позначення джерел комп'ютерної бібліографічної інформації (Швецова-Водка 2001: 13). На нашу думку, ці поняття можуть бути взаємозамінними залежно від ракурсу висвітлення проблеми.

галузями знань, а в межах галузі – за роками в алфавітному порядку; додано абетковий іменний покажчик авторів та укладачів). Принципи складання постбника, особливості добору термінологічних словників, а також загальний огляд прикнижкових і пристатейних бібліографічних покажчиків галузевих словників, наявних в Україні, див. у статті Ольги А. Іванової (2015);

– у **Білорусі** – бібліографічний довідник *Термінологічні словники (окремі видання): 1918–1998 рр.* (Чернявська–Цихун 2000), у якому зареєстровано 263 праці (довідник має покажчики: іменний – перелік прізвищ та імен авторів, укладачів, редакторів та інших фахівців, які складали словники або їхні білоруські частини, і тематичний – відбиває вузькі терміносистеми, подає їхні назви переважно так, як на титулі окремих видань; у ньому використано також загальноприйняті в білоруській бібліографії скорочення). Короткий огляд переліків термінологічних словників, розміщених у наукових статтях і бібліографічному довіднику білоруських словників та енциклопедій дає В'ячеслав К. Щербін (Щербін 2017: 34);

– у **Польщі** – 1) бібліографія термінологічних словників Катерини Воян *Англійська мова в польській лексикографії. Термінологічні словники, опубліковані в 1782–2012 роках* (Воян 2014), яка містить 3 800 праць, розподілених за 285 тематичними групами; 2) бібліографія *Польська термінографічна практика. Традиційні галузеві словники (1980–2016)* (Лукасик 2017), що нараховує 1 361 детально описаний бібліографічний запис (до покажчика додано: таблиці а) статистичних даних словників на польському видавничому ринку, виданих у різних роках, б) числової та відсоткової часток одно-, дво- й багатомовних словників, в) кодів скорочень мов за ISO (639-1); анотовані записи, упорядковані хронологічно, а потім в алфавітному порядку за доменним іменем). Ґрунтовний термінографічний і бібліографознавчий аналіз пристатейних і прикнижкових переліків галузевих словників, бібліографій за окремими галузями знань, каталогів видавництва, списків та бібліографій термінологічних словників у загальних лексикографічних покажчиках, у періодичних та книжкових виданнях тощо, які є в Польщі, дає колектив співаторів на чолі з Мареком Лукасиком в одній зі своїх наукових праць (див. Лукасик та ін. 2017: 112).

На особливу увагу **зведені бібліографічні покажчики термінологічних словників**. Нам удалося віднайти лише кілька з них.

Першою ластівкою в укладанні таких покажчиків (посібників) англійською та французькою мовами є *Бібліографія міжмовних науково-технічних словників*, яку з 1949 р. укладав Джон Е. Холмстром

= е-каталогів), що збирають на спільній платформі різні галузеві словники, тобто є своєрідною словниковою базою або однієї країни (**національною словниковою базою**³), або різних країн (**бібліотекою світової лексикографії**⁴).

До національної словникової бази можна віднести, напр., *Корпус енциклопедичних видань України: бібліографічний онлайн-показчик* (КЕВУ 2017–2019), що його створив Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України, в якому зібрано українські енциклопедії, енциклопедичні словники й довідники – загальні, регіональні, галузеві та персональні, а також упорядковано дані про них. Користувачський інтерфейс розроблено українською та англійською мовами. Галузеві енциклопедії, енциклопедичні словники й довідники датовані періодом 1926–2018 рр. Бібліографічний е-показчик надає таку довідкову інформацію про видання: повну назву джерела, його творця (укладача, упорядника, головного чи відповідального редактора / редакторів), місце та рік друку. Перелік енциклопедичних видань представлено у формі таблиць із можливістю пошуку й сортування інформації за кількома бібліографічними параметрами.

Прикладом загальнодоступної бібліотеки світової лексикографії як електронного бібліографічного ресурсу можна назвати, зокрема, об'єднану онлайн-пошукову систему двомовних та багатомовних термінографічних праць *Lexicool*, яка містить 8 000 е-словників, має користувацькі інтерфейси англійською, іспанською, французькою та італійською мовами, групує словники за мовами (усього 70 мов) та галузями знань, надає послуги перекладу й купівлі видання (LC 2000–2019).

Відсутність у славістичному термінознавстві кінця XX початку XXI століть зведених бібліографічних посібників, які б відбивали реальний стан сучасної термінографії на зламі століть, спонукала членів ТК МКС до укладання такої праці. Ідея створення зведеного бібліо-

³ Термін *національна словникова база* на позначення сукупності лексикографічних праць тієї чи іншої країни засвідчено в тексті Указу Президента України *Про розвиток національної словникової бази* від 07.08.1999 р. N 967 (УПУ 1999), де він функціонує в контексті створення нового покоління академічних українськомовних словників та їхніх електронних відповідників для комп'ютерних інформаційних систем (проект *Словники України*).

⁴ Про комплектування репрезентативної загальнодоступної бібліотеки світової лексикографії (ширший аспект проблеми) вперше йшлося в тексті *Концепції Державної цільової програми розвитку Національної словникової бази України на 2009–2015 роки* (РКМУ 2009). Це завдання покладалося на Український мовно-інформаційний фонд НАН України як координатора робіт із розвитку *Національної словникової бази України*.

У 2016 р. на засіданні ТК МКС у Белграді, яке зібралося 11 травня, члени Комісії уперше звітували про виконання роботи щодо складання зведеного бібліографічного покажчика зі слов'янського термінознавства кінця ХХ – початку ХХІ ст., а в його контексті й покажчика *Слов'янська термінографія (1990–2017)*. Обговорювалася також можливість створення електронної бібліографічної бази слов'янської термінографії з 1990-х до 2017 р. У цьому ж році за ініціативи координатора польської делегації у складі ТК МКС проф. Еви Вольніч-Павловської до співпраці долучилася Лабораторія сучасних методів прикладної лінгвістики Поморської академії в Слупську. Основні етапи роботи над цим проектом, який став першою спробою всебічно охопити термінографічну практику в Польщі за окреслений проміжок часу, описано в (Лукашук та ін. 2017: 112).

30 травня 2017 р. у Варшаві на черговому засіданні ТК МКС обговорювалося питання про структуру й формат упорядкування покажчика. Планувалося закінчити роботу над ним до кінця 2017 р., проте до зазначеного терміну вдалося лише зібрати й частково упорядкувати національні бібліографії. Загалом було інвентаризовано близько 8 000 термінографічних праць різними слов'янськими мовами за країнами їх видання. Словники збирали та впорядковували: Марек і Маржена Лукасики, Домініка Новацька, Матеуш Жбіковський, В'ячеслав К. Щербін, Володимир В. Дубічинський, Наталія В. Писарська, Олена В. Дяченко, Зоя І. Комарова, Сергій Д. Шелов, Наталія А. Казак, Євгенія М. Какзанова, Катерина П. Любецька, Олена Й. Голованова, Ольга М. Ковальова, Міліца Міхалевіч, Христіан Льюїс, Оксана Чмелікова, Мойца Жагар Карер, Симон Ателшек, Владан Йованович, Ружица Левушкіна, Яна Левіцька, Катерина Вельяновська, Христіан Міцкоскі) – 25 науковців із 10-ти країн. Загальне впорядкування – Вікторія Л. Іващенко.

Зведення бібліографії національних термінологічних словників до єдиного формату розпочалося з 2018 р., а 9 травня 2019 р. на засіданні ТК МКС у Загребі бібліографічний посібник *Слов'янська тер-*

мінографія (1990–2017) було затверджено до друку. Наразі триває його редакційна підготовка.

У макроструктурі посібника галузеві словники, які вийшли на видавничому ринку Хорватії, Словенії, Польщі, України, Білорусі, Сербії, Росії, Чехії, Македонії, Словаччини в період 1990–2017 рр., зведено за 4-ма основними показниками – абетковим, галузевим, мовним і хронологічним. У переліках за галуззю, мовою та хронологією словники також вибудовано за абеткою. Кожен показник рубриковано за країною. Детальніше структуру бібліографічного посібника *Слов'янська термінографія (1990–2017)* буде описано в одній із наших наступних розвідок.

Зведений показник слов'янської термінографії став основою для проєктування багатомовної *Термінографічної бази даних TERM_IN. Слов'янська термінографія (1990–2017)*, архітекτονіку та основні етапи формування якої детально описано в одній із наших праць, яку подано до друку. Робочу версію бази з користувацькими інтерфейсами 11-ма мовами (англійською, українською, польською, білоруською, чеською, словацькою, словенською, хорватською, македонською, сербською, російською) розміщено на сайті ТК МКС (ТБД 2019). Наразі триває робота над конвертацією зведеного показника *Слов'янська термінографія (1990–2017)* у формат таблиць Excel та автоматичною конвертацією таблиць у *Термінографічну базу даних TERM_IN. Слов'янська термінографія (1990–2017)*.

З огляду на сучасне розмаїття електронних бібліографічних ресурсів термінографічну базу даних зведеного бібліографічного показника галузевих словників можна кваліфікувати⁵: за суспільним призначенням – бібліотечно-каталожною і водночас науково-допоміжною, орієнтованою на фахівців-термінологів та лексикографів, які працюють із термінологією різних галузей знань, а тому політематичною; за видом відображення документів – е-каталогом окремих видань; за типом відображення літератури – е-каталогом довідкової літератури; за змістом відображення документів – багатогалузевим, зокрема комплексно-тематичним е-каталогом; за місцем видання документів – електронним бібліографічним ресурсом, що містить термінографічні праці місцевого друку; за мовою – це полімовна база даних; за часом видань – ретроспективна й поточна; за методом бібліографування, зокрема за видом бібліографічного відбору – вибіркова (призначена для фахівців), за способом бібліографічної характеристики – сигнальна (складається

⁵ Характеристику даємо за класифікацією електронних бібліографічних ресурсів, яку розробила Галина М. Швецова-Водка (2001).

лише з елементів бібліографічного опису) і водночас предметизована (має предметні рубрики); за способом бібліографічного групування – можливий пошук за кількома формальними ознаками, зокрема автор, назва, місце і рік видання, мова; за способом доступу – інтерактивна, доступна онлайн.

Підсумовуючи зазначимо, що створення такого ресурсу з можливістю інформаційного пошуку за різними параметрами сприятиме ефективному обмінові інформацією про наявні термінографічні праці в тій чи іншій слов'янській країні та виявлення нових знань про них, що стане платформою для здійснення наукових досліджень із проблем зіставної традиційної та е-термінографії, е-бібліографії, е-лексикографії, комп'ютерної лінгвістики, славістики, бібліографознавства тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- Воян 2014: Wojan Katarzyna, *Język angielski w polskiej leksykografii. Słowniki terminologiczne wydane w latach 1782–2012*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Вюстер 1955: Eugen Wüster, *Bibliography of monolingual scientific and technical glossaries* 1. National standards, Paris: UNESCO.
- Вюстер 1959: Eugen Wüster, *Bibliography of monolingual scientific and technical glossaries* 2. Miscellaneous sources; glossaries published privately, Paris: UNESCO.
- Іванова 2015: Ольга А. Іванова, *Бібліографічний покажчик „Українська термінографія XIX – початку XXI с.“: принципи укладання, Термінологічний вісник* 3(1), 150–156.
- Іващенко 2018: Вікторія Л. Іващенко (наук. ред.), *Слов'янське термінознавство кінця XX – початку XXI століть*, Київ: Жнець.
- Іващенко та ін. 2017: Wiktoria Iwaszczenko, Ewa Wolnicz Pawłowska, Łukasz Karpiński, Mariusz Górnicz, Anna Kozłowska, Marta Małachowicz (red.), *Komunikacja specjalistyczna* 14, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej, Uniwersytet Warszawski.
- КЕВУ 2017–2019: *Корпус енциклопедичних видань України: бібліографічний онлайн-покажчик (2017–2019)*, <http://corpus.encyclopedia.kiev.ua>.
- Комова 2003: Марія В. Комова, *Українська термінографія (1948–2002): Бібліографічний покажчик*, Львів: Ліга-Прес.
- Лукашук 2017: Marek Łukasik (red.), *Polska praktyka terminograficzna. Tradycyjne słowniki specjalistyczne (1980–2016) = Polish terminographic practice. Traditional specialised dictionaries (1980–2016)*, Słupsk: Akademia Pomorska w Słupsku – Pomeranian University in Słupsk.

- Лукасик та ін. ⁴2017: Marek Łukasik, Marzena Łukasik, Dominika Nowacka, Mateusz Żbikowski, Polska praktyka terminograficzna. Badania bibliograficzne, *Komunikacja specjalistyczna* 14, Warszawa, 109–126.
- Піпер–Йованович ²2017: Предраг Пипер, Владан Јовановић (ур.), *Словенска терминологија данас*, Београд: Српска академија наука и уметности, Институт за српски језик САНУ.
- РКМУ 2009: *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2009 р. N 140-р. „Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку Національної словникової бази України на 2009–2015 роки“*, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/140-2009-p>.
- Руднік–Карватова 1995: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1992*, Warszawa: SOW.
- Руднік–Карватова 1996: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1993 z uzupełnieniami za lata 1992 1*, Warszawa: SOW.
- Руднік–Карватова 1996: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1993 z uzupełnieniami za lata 1992–1996 2*, Warszawa: SOW.
- Руднік–Карватова 1997: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1994 z uzupełnieniami za lata 1992–1993*, Warszawa: SOW.
- Руднік–Карватова 1999: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1995 z uzupełnieniami za lata 1992–1994*, Warszawa: SOW.
- Руднік–Карватова 2001: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1996 z uzupełnieniami za lata 1992–1995*, Warszawa: SOW.
- Руднік–Карватова 2003: Zofia Rudnik-Karwatowa (red.), *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego za rok 1997 z uzupełnieniami za lata 1992–1996*, Warszawa: SOW.
- ТБД 2019: *Термінографічної бази даних TERM_IN. Слов'янська термінографія (1990–2017)*, <http://term-in.net/term-slovniki/>; <http://term-in.net/en/term-slovniki/>.
- УПУ 1999: Указ Президента України від 07.08.1999 р. № 967 „Про розвиток національної словникової бази“, *Офіційний вісник України* 32, Київ, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/967/99/sp:java->.
- Холмстром 1951: John E. Holmstrom, 1, *Bibliography of interlingual scientific and technical dictionaries*, Paris: UNESCO.
- Холмстром 1952: John E. Holmstrom, 2, *Bibliography of interlingual scientific and technical dictionaries*, Paris: UNESCO.
- Холмстром 1953: John E. Holmstrom, 3, *Bibliography of interlingual scientific and technical dictionaries*, Paris: UNESCO.

- Холмстром 1961: John E. Holmstrom, 4, *Bibliography of interlingual scientific and technical dictionaries*, Paris: UNESCO.
- Холмстром 1969: John E. Holmstrom, 5, *Bibliography of interlingual scientific and technical dictionaries*, Paris: UNESCO.
- Чернявська–Цихун 2000: Л. Чарняўская, Генадзь Цыхун (уклад.), *Тэрміналагічныя слоўнікі (асобныя выданні) 1918–1998 гг.: Бібліяграфічны даведнік*, Мінск: МГА „Беларускі кнігазбор“.
- Швецова-Водка 2001: Галина Швецова-Водка, Комп’ютерні бібліографічні ресурси: питання класифікації, *Бібліотечний вісник* 5, Київ, 13–17.
- Щербін 2017: Вячеслав К. Щербин, Сравнительная терминология славянских языков, *Komunikacja specjalistyczna* 14, Warszawa, 31–46.
- LC 2000–2019: *Lexicool*, <https://www.lexicool.com>.

Виктория Л. Иващенко

СЛАВЯНСКАЯ ТЕРМИНОГРАФИЯ КОНЦА XX – НАЧАЛА XXI ВЕКОВ В ДИАЛОГЕ ТРАДИЦИОННОЙ И ЭЛЕКТРОННОЙ БИБЛИОГРАФИИ

Р е з ю м е

Теория и практика славянской терминологии, в частности переводной, сопоставительной, компьютерной, имеет свою специфику в разных странах, что свидетельствует о неравномерности ее развития, обусловленной многими факторами. Важно проанализировать и обобщить этот опыт, теоретически его осмыслить и представить в фундаментальных исследованиях, которых сегодня нет.

Не менее актуальным аспектом славянской терминологии является библиографический. В каждой стране есть определенный опыт по составлению библиографических указателей (пособий), в том числе и терминологических трудов. Некоторые из них уже заинтересовали ученых, другие ждут своих исследователей. Сегодня внимание в большей степени привлекают сводные библиографические указатели терминологических словарей. Их не так уж и много, а в некоторых странах вообще нет, что предполагает активную работу в этом направлении, а также создание интегрированных электронных терминологических ресурсов, которые собирают на общей платформе отраслевые словари либо одной страны (формирование национальной словарной базы), либо разных стран (формирование библиотеки мировой лексикографии).

В славянской терминологии конца XX начала XXI веков нет сводных терминологических пособий и интегрированных многоязыч-

ных терминографических баз данных, которые отражали бы реальное состояние современной терминологии на рубеже веков. Потребность удовлетворить международное научное сообщество в терминографической информации, необходимость развития междисциплинарных исследований, способствуют взаимодействию функционально-прикладного направления библиографоведения и прикладного терминоведения, е-библиографии и е-терминологии, что формирует запрос современного информационного общества на создание и ведение электронных библиографических ресурсов в виде баз данных традиционных библиографических указателей (пособий). Проявлением такой корреляции является составление сводного библиографического указателя *Славянская терминология (1990–2017)* в традиционном формате и формирование на его основе многоязычной *Терминографической базы данных TERM_IN. Славянская терминология (1990–2017)*. Над этими проектами сегодня успешно работают члены ТК МКС.

Ключевые слова: славянская терминология, сводный библиографический указатель (пособие), терминографическая база данных, электронный библиографический ресурс, традиционная библиография, е-библиография, е-терминология, терминологический словарь.